

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Päivämäärä
25.10.2011

Diaarin:o
2236/1/11

Suomen Rautatiematkustajat ry
c/o Kalevi Kämäräinen
Asematie 1 B 14
75530 NURMES

Saantitodistusta vastaan

VASTASELITYSPYYNTÖ

Korkein hallinto-oikeus varaa Suomen Rautatiematkustajat ry:lle tilaisuuden **14 päivän kuluessa** tämän kirjeen tiedoksisaannista antaa vastaselitys oheisen liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon johdosta.

Samalla korkein hallinto-oikeus ilmoittaa, että asia voidaan ratkaista määräajan jälkeen, vaikka vastaselitystä ei ole annettu (hallintolainkäyttölaki 35§).

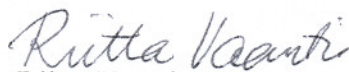
Asiassa aikaisemmin kertyneet asiakirjat ovat pyynnöstä tarvittaessa nähtävinä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Ne voidaan myös erikseen niin sovittaessa toimittaa lähimpään käräjäoikeuteen nähtäväksi.

Vastaselityksessä on mainittava tämän kirjeen päivämäärä ja diaarinumero.

Vastaselitys voidaan toimittaa myös sähköpostin liitetiedostona osoitteeseen korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi tai Valtioneuvoston suojatun sähköpostipalvelun kautta; web -osoite: <https://mail4.vn.fi/> . Käytettävyyden vuoksi liitetiedosto pyydetään toimittamaan ensisijaisesti odt, rtf tai doc -tiedostomuodossa tai vaihtoehtoisesti pdf -tiedostona.

Notaari

Riitta Vaartio

Puh: 010 3640 275

0100 86310 (vaihte, palvelunumero)

21.9.2011 LVM/1272/02/2011

Korkein hallinto-oikeus
Kirjaamo
PL 180
00131 Helsinki

Korkein hallinto-oikeus

Saapunut 21. 09. 2011

ad Liitteitä 2 No 2236/1/11

Peleka Kouhia

- Viite Lausunto Suomen Rautatiematkustajat ry:n valituksen johdosta
(kts. KHO:n päätös 2.3.2011 taltio 527 Dnro 3176/1/09)
- Asia Suomen Rautatiematkustajat ry:n valitus liikenne- ja viestintäminis-
teriön päätöksestä 6.6.2011 LVM/464/08/2011, jonka mukaisesti
ministeriö käsitteli uudelleen Tohmajärven yöjunaliikennettä koske-
neen asiakirjapyyntöä ja siihen annetun liikenne- ja viestintäminis-
teriön päätöksen 14.9.2009.

1. Asian taustaa:

1. Kalevi Kämäräinen tilasi 12.8.2009 liikenne- ja viestintäministeriön kir-
jaamosta jäljennökset asiakirjoista, jotka koskivat sisämaan yöjunayhte-
yksistä ennen syyskuuta 2006 tehtyjä selvityksiä.
2. Liikenne- ja viestintäministeriö luovutti Suomen Rautatiematkustajat
ry:lle sen pyytämät asiakirjat lukuun ottamatta rataosa- ja vuorokohtai-
sia kannattavuuslaskelmia. Päätöksen mukaan rataosakohtaiset ja vuo-
rokohtaiset kannattavuuslaskelmat ovat salassa pidettävää aineistoa vi-
ranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 20 kohdan mu-
kaisesti.
3. Yhdistyksen valituksen johdosta Korkein hallinto-oikeus palautti 2.3.2011
(taltio 527 Dnro 3176/1/09) tekemällään päätöksellä asian liikenne- ja
viestintäministeriölle asian uutta käsittelyä varten, koska ministeriön
päättöstä ei ollut perusteltu hallintolain 45 §:n 1 momentissa edellytetyllä
tavalla.
4. Päätöksellään 6.6.2011 liikenne- ja viestintäministeriö pysytti 14.9.2009
tehdyn päätöksen. Ministeriö perusteli päätöstään muun muassa sillä, et-
tä rataosa- ja vuorokohtaiset kannattavuuslaskelmat sisältävät yksityis-
kohtaista tietoa VR-Yhtymä Oy:n kustannusrakenteesta, katteista ja
kannattavuudesta. Vaikka VR-Yhtymä Oy on kokonaan valtion omistuk-
sessa, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiölakia, eikä ministeriöllä ole edelly-
tyksiä asettaa valtio-omisteista osakeyhtiötä muita osakeyhtiöitä huo-

k

Postiosoite

PL 31
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mintc.fi
info@mintc.fi

Käyntiosoite

Eteläesplanadi 16-18, Helsinki

Puhelin

(09) 160 02

Telekopio

(09) 160 28596
(09) 160 28590 (tiedotus)

nompaan asemaan. Lisäksi ministeriö totesi pyytäneensä VR-Yhtymä Oy:ltä näkemystä siitä, voisiko asiakirjat luovuttaa. VR-Yhtymä Oy ilmoitti vastustavansa tietojen antamista. Ministeriö katsoi, että tilannearvion ja VR-Yhtymä Oy:n antaman mukaan olisi perusteltua rajoittaa asiakirjajulkisuutta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesti.

5. Sähköpostiviestissään 23.6.2011 Kalevi Kämäräinen pyysi saada kopion asiakirjasta, joka sisälsi VR-Yhtymä Oy:n näkemyksen asiakirjojen julkisuudesta (liite 1).
6. Elokuun 5 päivänä 2011 liikenne- ja viestintäministeriö lähetti kyseisen VR-Yhtymä Oy:n laatiman ja 28.4.2011 päivätyn kirjeen tiedoksi Kalevi Kämäräiselle (liite 2).

2. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemys Suomen Rautatiematkustajat ry:n valituksen laajuudesta ja perusteista

Elokuun 12 päivänä 2009 Kalevi Kämäräinen tilasi Suomen Rautatiematkustajat ry:n puheenjohtajana tiedot asiakirjoista, jotka koskivat sisämaan yöjunayhteyksistä ennen syyskuuta 2006. Ministeriö toimitti asiakirjat lukuun ottamatta niitä Tohmajärven yöjunaliikenteen rataosakohtaisia kannattavuuslaskelmia tai vuorokohtaisia kannattavuuslaskelmia, joiden se katsoi kuuluvan yrityssalaisuuden piiriin.

Nyt valituksen alaisena olevasta päätöksestä Suomen Rautatiematkustajat ry vaatii ministeriötä luovuttamaan kaikkien niin sanottujen ostopunien rataosajä ja vuorokohtaiset matkustajamäärätiedot ja liikevaihdon sekä muut sellaiset liikenteen taloudelliset tilastotiedot, joiden salailulle ei ole laillisia perusteita. Lisäksi valittaja vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista sekä viivästyskoron maksamista niille.

Aiemmin Savon radan yöjuna jaettiin Pieksämäellä kahteen osaan, jolloin osa makuuvaunuista liikennöi Joensuuhun. Kun Lahden oikorata valmistui vuonna 2006, poistui aiemmin Joensuuhun ja Tohmajärvellekin liikennöinyt Savon makuuvaunuyhteys.

Liikenne- ja viestintäministeriön johdolla valmistellaan laajapohjaista liikennepoliittista selontekoa, jonka tarkoituksena kehittää Suomen liikennepoliittikkaa sekä edistää tarkoituksenmukaista liikenneverkkoa Suomessa. Valtion talousarviossa osoitetaan vuosittain määrärahat rautateiden ostoliikenteelle.

Jatkuvien kirjelmien ja valitusten johdosta on epäselvää, mihin kaikkiin asioihin valittaja haluaa saada muutosta. On mahdollista, että tehdyistä työtunneista pitäisi valittajaa myös laskuttaa valtion maksuperustelain mukaisesti. Välillä on myös ollut epäselvää, toimiiko Kalevi Kämäräinen omasta vai Suomen Rautatiematkustajat ry:n puolesta, eikä minkäänlaista tietoa ole ollut siitä, millä tavalla Suomen Rautatiematkustajat ry kulloinkin on hänet valtuuttanut toimimaan yhdistyksen puolesta. Tämän vuoksi on jäänyt epäselväksi, onko ollut

kyse Suomen Rautatiematkustajat ry:n valituksesta omassa asiassa, Kalevi Kämäräisen tekemästä kansalaiskirjeestä vai jostain muusta.

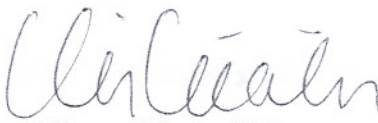
3. Ministeriön kanta valitukseen

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että ministeriön 6.6.2011 tekemässä päätöksessä on arvioitu asianmukaisesti, mitkä seikat ovat vaikuttaneet päätökseen salata asiakirjapyyntö rataosakohtaisten kannattavuuslaskelmien ja vuorokohtaisten kannattavuuslaskelmien osalta. Tämän vuoksi liikenne- ja viestintäministeriö pyysi VR-Yhtymä Oy:ltä sen kannan asiaan. VR-Yhtymä Oy:n 28.4.2011 antama selvitys osoitti muun muassa että yhtiöllä oli julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukainen intressi edellyttää elinkeinotoimintaansa koskevien tietojen salassa pitämistä. Tämä johtuu muun muassa VR-Yhtymä Oy:n arviosta, jonka mukaan VR:n potentiaaliset kilpailijat ovat erittäin kiinnostuneita kaikista VR:n liiketoimintaan liittyvistä kustannusym. tiedoista.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää Suomen Rautatiematkustajat ry:n valitusta perusteettomana ja katsoo, että ministeriö on menetellyt asiassa oikein ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiistää Suomen Rautatiematkustajat ry:n vaatimuksen oikeudenkäyntikuluista.

Osastopäällikkö,
ylivohtaja

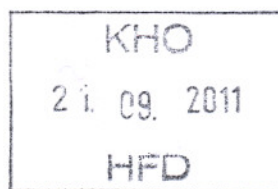

Minna Kivimäki

Hallitusneuvos

Pekka Kouhia

Jakelu: Kansliapäällikkö Pursiainen
kirjaamo

Liitteet: 1. Kalevi Kämäräisen sähköpostiviesti
23.6.2011 ja 5.8.2011
2. Liikenne- ja viestintäministeriön kirje 5.8.2011

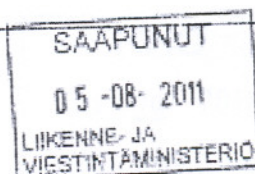

LIIITE 1

Sivu 1/1

Kirjaamo

Lähettäjä: Kalevi Kämäräinen [kalevi.kamarainen@gmail.com]
Lähetetty: 5. elokuuta 2011 12:40
Vastaanottaja: Kirjaamo; Kivimäki Minna; kirjaamo@okv.fi
Kopio: kalevi.kamarainen@gmail.com
Aihe: Fwd: VS: Asiakirjatilaus

Mikähän lienee suhtautuminen tähän asiakirjatilaukseen? Julkisuuslain (21.5.1999/621) 14 §:n 4 momentin mukainen kuukausi on jo kulunut eikä asiakirjoja tai kieltäytymispäätöstä ole näkynyt.

Terveisin Kalevi Kämäräinen

----- Forwarded message -----

From: Kirjaamo <Kirjaamo@mintc.fi>
Date: 2011/6/23
Subject: VS: Asiakirjatilaus
To: Kalevi Kämäräinen <kalevi.kamarainen@gmail.com>

Tervehdys,

Olemme välittäneet viestinne käsiteltäväksi liikennepolitiikan osastollemme.

Yst.terv.

Liikenne- ja viestintäministeriö / kirjaamo

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: Kalevi Kämäräinen [mailto:kalevi.kamarainen@gmail.com]
Lähetetty: 23. kesäkuuta 2011 14:05
Vastaanottaja: Kirjaamo; Kivimäki Minna
Kopio: kalevi.kamarainen@gmail.com
Aihe: Asiakirjatilaus

Päätöksessä LVM464/08/2011 viitataan siihen, että ministeriö on pyytänyt VR-Yhtymä Oy:n näkemystä pyydettyjen asiakirjojen luovuttamisesta. Tilaan jäljennökset tästä tiedustelusta sekä siihen tulleesta vastauksesta. Mikäli asia on hoidettu suullisesti, pyydän ilmoittamaan tämänkin seikan.

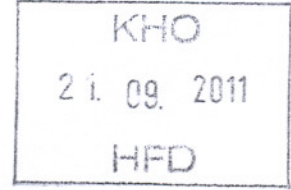
Terveisin

Suomen Rautatiematkustajat ry
c / o pj. Kalevi Kämäräinen
Asematie 1 B 14
75530 Nurmes

5.8.2011

Kalevi Kämäräinen

Asematie 1 B 14
75530 Nurmes

Viite: Sähköpostiviestinne 23.6.2011

Asia: Asiakirjatilaus VR-Yhtymä Oy:n näkemyksestä asiakirjojen julkisuudesta

Hyvä Kalevi Kämäräinen,

Oheisena pyytämämme VR-Yhtymä Oy:n näkemys koskien liikenne- ja viestintäministeriölle toimitettujen kannattavuuslaskelmien salassapitoa.

Syynä siihen, että lähetän pyytämämme ja VR-Yhtymä Oy:ssä 28.4.2011 päivätyn muistion hieman myöhässä, johtuu siitä että asiaa valmistellut virkamies oli asiakirjapyyntöne ajan-kohtana aloittanut vuosilomansa ja tultuaan takaisin töihin heinäkuun puolivälin jälkeen, ei ollut työhuoneen vaihtamisen vuoksi voinut välittömästi hoitaa asiaa.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Minna Kivimäki

Liikennejärjestelmäyksikön päällikkö,
hallitusneuvos

Mikael Nyberg

Tiedoksi:

kirjaamo
VR-Yhtymä Oy, divisioonajohtaja Antti Jaatinen

28.4.2011

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖLLE TOIMITETTUJEN KANNATTAVUUSLASKEMIEN SALASSAPITO

1. Liikesalaisuuden käsitteestä

Julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettun liikesalaisuuden sisältöä on käsitelty mm. Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa 2007:83, jossa viitataan myös julkisuuslain esitöihin. Ratkaisun perusteluissa todetaan mm. seuraavaa:

"Liikesalaisuuden käsitettä ei ole määritelty julkisuuslaissa taikka muuallakaan lainsäädännössä. Hallituksen esityksessä julkisuuslaiksi (HE 30/1998 vp, s. 95) todetaan, että liikesalaisuudella tarkoitetaan yleensä taloudellisuonteisia, lähinnä kaupankäynnin alaan kuuluvia yrityksen salaisuuksia.

Mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvässä julkisuuslain 24 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan rikoslaissa käytettyyn yrityssalaisuuden käsitteeseen ja todetaan seuraavaa: "*Yrityssalaisuudella tarkoitetaan rikoslaissa liike- tai ammattisalaisuutta taikka muuta vastaavaa elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa, jonka elinkeinonharjoittaja pitää salassa ja jonka ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan taloudellista vahinkoa joko hänelle tai toiselle elinkeinonharjoittajalle, joka on uskonut tiedon hänelle. Yrityssalaisuudelle pidetään tunnusomaisena, että se sisältää elinkeinotoimintaa koskevaa tietoa. Yrityssalaisuuden alalajeja ovat määritelmän mukaan liike- ja ammattisalaisuudet. Yrityssalaisuus voi koskea paitsi tuotteiden valmistusmenetelmiä ja tuotekehittelyä myös kaupallis-taloudellisia, hallinnollis-organsatorisia ja yhteiskunnallisia tietoja. Rikoslaissa tarkoitettun yrityssalaisuuden tunnusmerkkejä ovat myös tiedon haltijan salassapitotahto ja salassapitointressi sekä tiedon tosiasiallinen salassapito.*"

Hallituksen esityksen mukaan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa ei ole omaksuttu rikoslaissa käytettyä yrityssalaisuuden käsitettä sen vuoksi, että salassapito edellyttäisi rikoslaissa omaksutun määritelmän mukaan yrittäjän salassapitotahtoon selvittämistä. Hallituksen esityksen mukaan momentin 20 kohta kokonaisuutena vastaa näine varauksineen yrityssalaisuuden käsitteen alaa.

28.4.2011

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa tulkittaessa tulee ottaa huomioon säännöksen tarkoitus, joka on yksityisen taloudellisen edun suojaaminen (HE 30/1998 vp, s. 87). Salassapidon tarvetta tulee tarkastella sen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta, jonka liikesalaisuudesta asiassa on kysymys."

2. VR:n rataosa- ja vuorokohtaiset kannattavuuslaskelmat

Edellä kohdassa 1 tarkoitettuun oikeuskäytäntöön ja julkisuuslain esitöihin viitaten VR-Yhtymä Oy (VR) katsoo, että Suomen Rautatiematkustajat ry:n pyytämiä VR:n rataosa- ja vuorokohtaisia kannattavuuslaskelmia on pidettävä julkisuuslaissa tarkoitettuina liikesalaisuuksina mm. seuraavin perustein:

- o Laskelmat sisältävät keskeisiä VR:n elinkeinotoimintaa koskevia tietoja. Ottaen huomioon laskelmien sisältämien tietojen yksityiskohtaisuuden ja että niistä on suoraan pääteltävissä mm. VR:n kyseiseen liiketoimintaan liittyvä kustannusrakenne katetietoineen, on selvää että kysymys on sellaisista yrityksen kaupallis-taloudellisista ydintiedoista, joita on käsiteltävä liikesalaisuutena (myös riippumatta siitä, voisiko tietojen julkaisemisesta aiheutua yksittäistapa-uksessa vahinkoa VR:lle).
- o VR:ää (VR-Yhtymä Oy:tä) on kohdeltava myös julkisuuslain näkökulmasta vastaavasti kuin muita liiketaloudellisin perustein toimivia osakeyhtiöitä.
- o Vastaavasti kuin muissa liiketoiminnoissaan, VR:llä on vahva intressi ja tarve suojata taloudellisia etujaan myös henkilöliikennekuljetuksiin liittyvässä liiketoiminnassaan. Kannattavuuslaskelmien joutuminen kilpailevien tai potentiaalisesti kilpailevien elinkeinonharjoittajien tietoon antaisi näille kilpailuetua ja niiden ilmaiseminen olisi omiaan aiheuttamaan VR:lle taloudellista vahinkoa. Tältä osin on huomionarvoista että:
 - o Vaikka henkilöjunaliikenne tulee avautumaan kilpailulle asteittain vasta vuoden 2019 loppuun mennessä, VR:n potentiaaliset kilpailijat tulevat aloittamaan markkinoille tulon liittyvät valmistelunsa useita vuosia ennen varsinaisen liiketoiminnan aloittamista. Esimerkiksi lähiliikenteeseen odotetaan kilpailua jo 1.1.2018 ja arviomme mukaan kilpailijoiden markkina- ja valmistelut tulevat tältä osin alkamaan jo noin vuonna 2014. Potentiaaliset kilpailijat ovat siten erittäin kiinnostuneita kaikista VR:n liiketoimintaan liittyvistä kustannus- ym. tiedoista. Saamalla jonkin reitin kustannustiedot käyttöönsä potentiaaliset kilpailijat voivat analogisesti soveltaa tätä tietoa muil-

28.4.2011

lekin reiteille, koska kyseessä on samat kustannuskomponentit. Näin tulevat kilpailijat olisivat VR:ä edullisemmassa asemassa siksi, että heillä on tiedossaan VR:n kustannusrakenne, mutta ei päinvastoin. Lisäksi on huomioitava, että edellä mainitut VR:n henkilöliikenteeseen liittyvät yksinoikeudet koskevat ainoastaan tämän hetkistä henkilöliikenteen rataverkkoa.

- o Henkilöliikenteen kuljetusmarkkinat eivät rajoitu ainoastaan rautatiekuljetuksiin, eikä salassapidon tarve siten ole rajoitettu ainoastaan rautateillä toimiviin kilpailijoihin tai potentiaalsiin kilpailijoihin. Henkilöliikenteen kuljetusmarkkinoilla VR on kilpaillut ja tulee myös jatkossa kilpailemaan esim. linja-autoliikenteen harjoittajien kanssa.
- o Edellä mainituista syistä myöskään sillä seikalla, että VR ei enää harjoita liikennettä yksittäisillä tietopyynnön kohteena olleista reiteistä, ei ole merkitystä asian ratkaisemisen kannalta.
- o Mikäli kyseessä olevan kaltaisia yksityiskohtaisia kaupallistaloudellisia tietoja ei käsiteltäisi liikesalaisuuksina, voisi se vaarantaa myös yleisemmin yksityisten toimijoiden halukkuuden luovuttaa tietoja viranomaistahoille. VR:n, kuten sen (tulevien) kilpailijoidenkin on voitava luottaa siihen, ettei liikesalaisuuksia luovuteta viranomaisten toimesta kilpailijoiden tai potentiaalisten kilpailijoiden käyttöön, riippumatta siitä millä perusteella liikesalaisuuksia on kerätty.
- o Tietojen levittämällä voisi olla myös kilpailua ja markkinoiden toimivuutta vääristäviä vaikutuksia.

VR-YHTYMÄ OY
Matkustajaliikenne

Antti Jaatinen
divisioonajohtaja